

Пологовська Олександра. Особливості освіти Фінляндії / Олександра Пологовська // Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В.В. Павленко. – Житомир : ФО-П Левковець Н.М., 2020. – 188 с. – С. 114-118.

*Пологовська Олександра,
магістрантка ННІ педагогіки.*

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент В.В. Павленко

Особливості освіти Фінляндії

Низка міжнародних досліджень показала, що фінська освіта є однією із найбільш ефективних у світі. Система освіти Фінляндії займає перше місце за показником рівня знань. Основна мета освітньої політики Фінляндії полягає в наданні громадянам рівних можливостей у здобуванні освіти, незалежно від віку, місця проживання, майнового стану, статі або рідної мови. Дошкільна, базова та вища освіта безкоштовні. Навчання, соціальне забезпечення, харчування у школах безоплатні на всіх рівнях, так само як і підручники та навчальні матеріали для початкової та середньої школи [1].

Аналіз наукової літератури свідчить, що питаннями вищої освіти, змістом шкільної освіти, проблемами компетентнісного підходу до навчання у Фінляндії займалися такі науковці як Л.Пуховська, В.Шинкарук, М. Михайліченко, М. Бондаренко, Н.Лесна, Н.Волошина, Г.Воскобойникова, О.Локшина, О.Корсакова, Н.Лавриченко, В.Андрущенко, В.Войтов, О.Овчарук, М.Степко, П.Хобзей та інші.

Мета статті – проаналізувати принципи функціонування сучасної фінської освіти.

Обов'язкова освіта у Фінляндії починається в загальноосвітній школі, до якої дитина починає ходити, коли їй виповнюється сім років. Загальноосвітня школа – це дев'ятирічна система, що забезпечує обов'язкову освіту для всіх дітей шкільного віку. Кожен фінський громадянин зобов'язаний отримати цю освіту. У школу дитина ходить протягом дев'яти років і закінчує її, як тільки завершить навчальний план загальноосвітньої школи, чи коли пройде десять років з початку обов'язкової освіти. Є також додатковий десятий клас для тих учнів, які хочуть поліпшити свої оцінки чи провести ще один рік перед вибором напряму навчання на вищому рівні освіти [2].

Основні цінності навчання початкової та середньої школи базуються на фінській культурі, історії, яка є частиною

скандинавської та європейської спадщини. Учні навчають, як відновлювати, оцінювати та зберігати свою спадщину. Навчання базується на повазі до прав людини, містить заняття правди, гуманності та справедливості. Принцип загальної обов'язкової освіти ввели у країні в 1921 році, тобто після завоювання державної незалежності в 1917 році. У даний час обов'язкове навчання регулюється законодавством, що набуло чинності в 1998 році [3].

Перші шість років дітей навчає один класний учитель, який викладає всі предмети або більшість із них. Протягом трьох наступних років за навчання відповідають викладачі-предметники. Завдання загальноосвітнього навчання у Фінляндії полягає у формуванні особистості дитини як відповідального члена суспільства. У загальноосвітньому навчанні особлива увага приділяється знанням і вмінням, необхідним у повсякденному житті. Згідно із законом, учням, яким з якихось причин навчання дається важко, необхідно влаштувати спеціальне навчання [1].

Можна виділити десять основних принципів функціонування сучасної фінської освіти:

І. Рівність шкіл. Проявляється в однаковому забезпеченні усіх шкіл країни обладнанням, однаковою системою освіти та пропорційним фінансуванням. І хоча у найбільшій школі країни вчиться понад 900 учнів, а у найменшій – 11, умови навчання всюди рівноцінні.

Рівність навчальних дисциплін. У Фінляндії негативно ставляться до класів із поглибленим вивченням тієї чи іншої дисципліни. Навпаки. Усі предмети викладають рівноцінно.

Рівність батьків. Питання про соціальний статус та професію батьків вчителям дозволено ставити лише в крайніх випадках, анкетування та опитування подібного типу заборонені.

Рівність учнів. Фінських учнів не ділять на «хороших» чи «поганих», немає поділу на класи за вподобаннями чи вміннями. Усі діти мають однакові права в школі. Також фінська освіта спрямована на те, щоб максимально інтегрувати дітей в соціальне середовище. Для цього діти з інвалідністю навчаються у звичайних школах.

Рівність вчителів. Вчителі повинні бути безпристрасними до своїх учнів і оцінювати всіх об'єктивно. Жодних «улюбленців» та «своїх класів». За вчителем залишається лише роль наставника. Будь-які відхилення від цього правила загрожують вчителю звільненням.

Рівність дорослих і дітей. Уже в першому класі дітей ознайомлюють з їхніми правилами та пояснюють. В яких ситуаціях є можливість скаржитися соціальним працівникам. Батькам це дає

змогу зрозуміти, що їхня дитина – особистість, яку вони повинні поважати.

II. Безкоштовність. У Фінляндії не лише освіта є безкоштовною, але й усе, пов'язане з навчальним процесом: підручники, канцелярські товари, ноутбуки і планшети та інші матеріали для навчання; екскурсії, музеї та шкільні поїздки. Харчування, шкільний транспорт. Окрім того, будь-який збір коштів з батьків заборонений.

III. Індивідуальний підхід. Для кожного учня створюється окремий навчальний план. Починаючи від підбору підручників, закінчуючи переліком завдань для розв'язання на уроці та вдома. У межах одного уроку різні учні можуть виконувати різні завдання з теми. Якщо для одного виклад ведеться коротко і про головне. Даються легкі завдання, то іншим пояснюють все більш детально та даються завдання вищої складності. Відповідно до рівня навчального плану і проводиться оцінювання.

Також у Фінляндії діє *спеціальна програма* допомоги учням. Яким важко дається навчання. Але на відміну від популярного в Україні репетиторства, фінські учні отримують додаткові заняття від власних вчителів у позаурочний час. Діє у Фінляндії й так зване *корегуюче навчання*, в межах якого учням допомагають краще засвоювати матеріал. Така система дуже корисна для дітей, що не мають схильності до окремих галузей науки, мають труднощі із нерідною фінською мовою чи запам'ятовуванням, або ж поведінкові проблеми.

IV. Практичність – головне правило навчання. Дітей у школі навчають тому, що їм знадобиться у житті. Змалку фіни знають як зорієнтуватись на місцевості, як порахувати вартість товару з кількома знижками, як вирахувати відсоток від податку, контролювати банківський рахунок тощо.

Також у фінських школах немає такого явища, як іспит. Чи проводити періодичні контрольні і самостійні роботи – вирішує вчитель. Загальний контроль знань проводиться лише після закінчення школи, але й до нього школярів зумисне не готують, а результати контролю не є такими вже і важливими. Адже головне підготувати не до іспиту, а до життя.

V. Довіра до вчителя. У Фінляндії немає різноманітних перевірок та методичних консультацій. Для країни діє єдина система освіти, і, відповідно, однакові рекомендації для вчителів. Як викладати обирає сам вчитель.

VI. Важливою складовою фінської освіти є **добровільність**. Вчиться той, хто хоче вчиться. Якщо дитина не зацікавлена в освіті або немає до цього здібностей, її навчання закінчується після 9 класу.

Увагу учня скерують на якусь нескладну практичну професію та не будуть завалювати «двійками». Адже не всім будувати літаки, хтось має і професійно керувати автобусами. У цьому фіни й бачать завдання середньої школи: виявити, чи іти дитині вчитися далі в ліцей, чи корисніше піт у професійне училище. Варто відзначити, що обидва шляхи у Фінляндії однаково високо цінуються.

VII. Основна роль школи - навчити дитину **самостійності.** Замість того, щоб змушувати «зубрити» формули, вчителі показують, як ефективно використовувати довідники, калькулятори, Інтернет тощо для вирішення їхніх проблем. Вчителі не розкривають під час уроків нових тем – усе є в підручнику, де учні повинні знайти та виокремити інформацію самостійно. Також вчителі не втручаються в особисті конфлікти між школярами, дають їм самим розібратися.

VIII. Гнучкість підходів: 1) до стандартизації, що передбачає творчу реалізацію національного курикулуму на місцевому рівні; 2) адаптація навчання до потреб учнів конкретної школи; 3) надання переваги творчому навчанню; 4) гнучкий план переходу від викладання окремої дисципліни до обговорення загальних питань та розвитку критичного мислення.

IX. Збалансованість: 1) освітньої політики з політикою різних державних секторів; 2) центрального й місцевого рівнів управління освітою; 3) оцінюванням учнів шкіл та механізмами їх контролю. **X. Співпраця:** 1) учнів / студентів між собою; 2) учнів і вчителів; 3) студентів і викладачів; 4) директора, його заступників, консультантів, психологів, медичних працівників, класних керівників.

Отже, освітня політика Фінляндії виразно демонструє, що сильна соціальна орієнтація навчальних закладів має значущі переваги, а саме:

- немає охорони чи високого паркану довкола школи. Тут діє система автоматичних замків, тож школярі можуть потрапити у приміщенні тільки відповідно до розкладу;

- сидіти за шкільною партою не обов'язково. Для максимально комфортного проведення часу школярам дозволено сидіти на підлозі чи на килимах, які є у всіх кабінетах молодшої та середньої школи. Також діти можуть ходити у змінному взутті чи бігати лише в шкарпетках;

- немає форми, діти можуть приходити навіть у піжамах;

- у Фінляндії вчителі не практикують викликання учнів «до дошки». Під час уроку всі виконують завдання самостійно, а вчитель та його помічники контролюють і допомагають школярам. До речі,

учні можуть писати в зошитах олівцем і стирати написане хоч сотню разів;

•уроки на свіжому повітрі є важливою складовою фінської школи. Також кожної перерви вчителі виводять дітей на свіже повітря;

•а ще фінські діти практично не отримують домашніх завдань. Батькам замість навчання вдома рекомендують зводити дітей у музей, галерею, на пікнік, у басейн тощо.

Список використаних джерел

1.Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.oecd.org>

2.Education in Finland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oaj.fi/pls/portal>

3.Система освіти Фінляндії [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: http://osvita.ua/school/school_today/1300/